

Zalán Tibor

SZAMÁR A TORONY TETEJÉN

élő-zenés mesejáték bábokkal

6-15 éveseknek

Marc Chagall képeinek ihletéséből

Boldizsár, a nyughatatlan	Lovas Dániel
Zebulond, a szamár	Nagypál Gábor
Hold, a távoli	Homonnai Katalin
Nagyapó a tetőn	Spilák Lajos
Műlovarnő	Homonnai Katalin
Bűvész	Spilák Lajos
Félfülű nyúl	Nyakó Júlia
Kakas	Sütő András Miklós
Béka a kútban	Homonnai Katalin
Lidércek	Nyakó Júlia és Homonnai Katalin
Gazda a szekéren	Spilák Lajos
Rendőr a nagyvárosban	Sütő András Miklós
Csavargó utcalámpa	Homonnai Katalin

Bábok és tér:
Németh Ilona

Zene
Spilák Lajos

Fény: Fodor Gergely

Munkatársak:
Tóth Réka Ágnes e.h., Lipták Noémi, Swierkiewicz Áron

Rendező
Fodor Tamás

Bemutató: 2012. február 25. Stúdió K Színház

1.jelenet: otthon –a zsörtölődő számár

Éjszaka, fönt telihold van az égen. Nagyapa a háztetőn ül, répát rágicsál, és hegedül, Boldizsár egy farakáson pihen.

- ZEBULOND Boldi, Boldizsár, kedves bolondom, elhúl a széna a jászolban, csak ez a gondom. Ideje álomra hajtani a fejünket. Holnap is nap lesz, s meggyötörhet minket még az is!
- BOLDIZSÁR Maradj csöndben, egykomám! Mi vagy te, ordibáló vadszamar!?
- ZEBULOND Szólíts csak Zebulondnak, mivel mások eddig így hívtak. Zebulond! Nagyobb számár vagy te, kis bolondom, mint én, nyugodtan nyakadba akaszthadd a kolompom!
- BOLDIZSÁR Maradj csöndben, Zebulond! Sose volt kolompod. Csak a nagy, szőrös füled kalimpál folyton. Azt mondom, örökös zsörtölődésedet unom. Nem veszed észre, hogy telehold van, ilyenkor anyám énekel a Holdban.
- HOLD *Ne nézz a holdra fel, legény,
nehéz az éjszaka, nehéz,
úttalan, céltalan veszély,
ne nézz a holdra fel, legény...*
- NAGYAPÓ Boldi, az éj neked még sűrű, meglásd, megragad hajadnál fogva, s felkötöz a csillagokra.
- BOLDIZSÁR Jól van, értem. Akkor nézek lopva, ne kötözzön csillagokra.
- NAGYAPÓ Sehogy se nézz!
- BOLDIZSÁR Fele cukor, fele méz – de hol a cukor, hol a méz? Nincs itt semmi, csak a répa...
- NAGYAPÓ Az a tető hozadéka, semmi közöd hozzá, kölyök.
- ZEBULOND Idelent meg éhen halunk. Holdfényt falunk... Átlátszik a lengő fülünk! Bolond kölyök, ne bámulj így, jó, csak hümmögök!
- NAGYAPÓ Nézz meg engem! Egész nap csak répát ettem s eszegettem, hajnalban harmatot ittam s iszogattam, a fejem alá felhőket tettem s teszegettem...
- BOLDIZSÁR Eszegetsz, iszogatsz, teszegetsz. Nem veszed észre, nagyapó, hogy közben mindenki kicsúfol, kinevet bennünket? Már ki sem merek lépni a kapun.
- NAGYAPÓ Nyugodtan vágd őket kupán! Én innen le nem megyek!
- ZEBULOND Na, ezt megkaptad, gyerek. Neki nem számít, hogy bolondnak néznek minket az emberek.
- BOLDIZSÁR Hagyjuk a témát... S ha elfogy a répád?
- NAGYAPÓ Nem fogy el. Én a tetőn is répát termelek. Amíg nő, jókat durmolok.

ZEBULOND A répától én folyton durrogok.

BOLDIZSÁR Nézd, ül a kúpcserépen, s éjről-éjre csak ott ül, hegedül...

ZEBULOND Szerintem, lélekben a nagyapád is a holdon csücsül. Holdkóros! És milyen hamisan hegedül!

BOLDIZSÁR Nagyapó, mondhatok valamit?

NAGYAPÓ Mondjál, bár öreg eszem már csupa lik.

BOLDIZSÁR Hiányzik anyám.

NAGYAPÓ Az ám! Ezt már elnyafogtad, kiskomám. Én meg erre azt mondtam, hogy ő már fent lakik a holdban.

BOLDIZSÁR Mondtad, már százszor mondtad. Azért is nézem, ha látszik az égen, hajnalig, fent a holdat.

NAGYAPÓ Hát, anyád elment oda, régen, nagyon régen... s azóta ott lakik. Van a holdon egy holdnyi földje. Fiának meg lent egy földnyi holdja. Na, ez most össze van kavarodva...

ZEBULOND Te csak kavargasd, vén számár, amíg bele nem gebedsz. Álmos vagyok, fádom, aludni megyek.

BOLDIZSÁR Menj csak komám! Én is megyek. De előbb még valamit kérdezek. Nagyapó, te mindent tudsz, hát mondd meg nekem, merre induljak el, a Holdat hol lelem?

NAGYAPÓ Sehova se mész.
Megtiltom neked!
Lehet, hogy ez az út halálba vezet.
Messze van háza a Holdnak,
előbb idegen városok fényei ostromolnak,
azután szénaboglya, majd egy kút,
elveszejtő lápon keresztül visz az út,
benne sok-sok lidérc lakik,
folyó felett híd, a túlpárt messzeségbe veszik,
mögötte nagyváros, város tornyán a hold fészkel,
na, mármost, onnan indul útra, fel a magas égbe éjjel,
s a magasból ki tudja... vissza a hajnali kékbe...

BOLDIZSÁR Holnap elindulok... megjövök estére... ha meg nem estére... megjövök egy hétre... ha egy hétre nem, hát jövök esztendőre...

NAGYAPÓ Akkor én már répát kint a temetőbe' rágcsálok, s egy árva hangszálon hangicsálok.

BOLDIZSÁR Megvár maga engem...

ZEBULOND Tényleg útra készülsz? Nem hiszem, hogy nekem is veled kéne mennem...

BOLDIZSÁR Anyám nélkül szívem soha meg nem békül...

NAGYAPÓ Tudtam, hogy ez lesz, hogy elmész végül.

BOLDIZSÁR Csak lássam... érintsem... aztán visszatérek...

NAGYAPÓ Megtiltom, hogy elmenj... este visszavárlak... egy... na, jó, két répával megvacsorázlak.

BOLDIZSÁR Hallod, komám, micsoda egy zene?

ZEBULOND Hallom. Cirkuszi. A lelkem rezdül bele. Randa egy hely az, kis bolondom, kerüld, ha tudod, hogy miért, megmondom, rab állatok, állat bűvészek, talmi csillogás, álművészek hona, az egész valami rossz börtön rokona...

BOLDIZSÁR Én azért elmennék oda, csodáit meglátni.

ZEBULOND Ilyen olcsóságtól nem kell sokat várni.

BOLDIZSÁR Hátha látunk... fókát.

ZEBULOND Vegyél nyalókát, nyaljad addig, míg lesz belőle fóka!

BOLDIZSÁR Pénzbe kerül a nyalóka.

ZEBULOND A cirkusz sincs ingyen, belépőt kell venni.

BOLDIZSÁR Beszökünk majd hátul... nekem az semennyi.

ZEBULON Menj, ha akarsz, törődöm is veled. De engem ne rángass ilyesmikbe bele! Maradok. Majd magam elé meredek. Egyedül. Az öreg meg majd fönt hegedül. Megleszünk valahogy. De a cirkuszt, azt én utálom nagyon.

2. jelenet – a cirkuszban

Cirkusz, a maga jellegzetes zenéjével. Mindenféle mutatványok, pörgés-forgás lovakkal.

- MŰLOVARNŐ Kis Lovacskám, kacsesen lépkedj, meg ne rántsam bokámat, térdem, a végén legyen egy pukadli – a tapsra ott kell kilyukedni!
- BŰVÉSZ *(kimagasodik a többiek közül, hatalmas kalapot, fehér kesztyűt visel, közelében a Műlovarnő).*
Bravo-bravo! Produkció! - Ez itt egy nagy kalap. Nyulam-bulam, jössz te, jössz te, itt a finom keltkáposzte, Hohohoo, no most elkaptalak, beleraktalak, eltüntettalak, eltüntetett a kalap. Produkció! Na, jól eltűntél. Senki sem sejtí, hova lettél. Kicsi nyulacskám, a produkció, tudod, ennyi, most kell befejezni, szépen gyere elő!
- NYÚL Jön a fene! Sok rossz hajcihó. Meglepődtél, mi? A céltábla visszalő.
- BŰVÉSZ Jössz vissza a bácsi kalapjába!?
- NYÚL Nem megyek. Unalmas a sok csalása. Maga csak egy rossz ripacs.
- BŰVÉSZ Jön ki nyuszi... rontom-bontom... vagy esküszöm, hogy kikap...
- KAKAS *(váratlanul előkerül a kalapból a kakas, a nyúl helyett)*
A nyúlnak kikészültek az idegei. Nem fog a gödörből kikecmeregni. Depressziós szegény. Nem hiába... Elnyomott aggleány.
- NYÚL Te beszélsz? Hangja vesztett bájgúnár!
- KAKAS Nem gúnár. Kakas. És most is megmentettelek.
- NYÚL Te engem? Rossz ripacs...
- BŰVÉSZ Voila! bedobom: nyúl, kijön: formára teljesen kakasban...
- NYÚL Eluntam, hogy egy gödörben várjak...
- KAKAS Én meg, hogy mindig a vállára szálljak – amikor nem is tudok szállni.
- NYÚL Oooh, inkább szállni tudsz, mint áriázni.
- KAKAS Ugyan, kedves, maga sem a parkett ördöge.
- NYÚL Erre egy nyúlnak akár meg is lehet az indoka.
- BŰVÉSZ Itt előadás folyik, kérem a fegyelmet! Cirkuszban nem ismerok kegyelmet!
- NYÚL Na, akkor most mi van?
- Kakas Ha lenne, akkor most vacogna a fogam.
Produkció! Bőgve, ordítva benyomul a porondra a szamár.
- BŰVÉSZ Ez a szamár kié itt?
- MŰLOVARNŐ Megzavarja lovaimat.
- BŰVÉSZ Kalapomhoz túl nagy jószág...
Boldizsár pisszeg neki, de a szamár nem veszi észre,

ZEBULOND Boldizsár!

MŰLOVARNŐ Ki piszseg?

BŰVÉSZ Mi piszdog?

MŰLOVARNŐ Talán csak nem kóbor kobra szisszeg itt bent?

ZEBULOND Hol vagy Boldi, Boldizsár?

BŰVÉSZ Mit ordít itt e számár...

ZEBULOND ..nézd, a szőröm csupa sár,

BŰVÉSZ Kinek szőre csupa sár...

ZEBULOND nagyapó mondta, szöksz, mégiscsak a gazdám vagy, oszt...

BŰVÉSZ Már-már értem, amit mond, mégsem értem, ez a gond.

ZEBULOND ... szököm veled, vagy utánad...

BŰVÉSZ Mintha beszélne... értelemmel élne... Valamit mondana...

ZEBULOND ... de ha itt hagysz, megutállak érte.

BŰVÉSZ Eh, mit töprengek, szomárnak szomár csak a szava

MŰLOVARNŐ Lovacskám kényes patája megcsúszik a sáron, s vége, ha elesik valamelyik, finom lábacska törik, én pedig leesem a sárba...

BŰVÉSZ De már csak nem hagyom! Nemsokára elveszem feleségemül.

BOLDIZSÁR Zebulond!

ZEBULOND De jó, hogy megtaláltalak... már azt hittem, elvesztettelek... magamban elátkoztalak... ilyen alak, meg olyan alak, mindennek elmondtalak.

BŰVÉSZ Ahá, ott egy kolyok, aki a sátrunkba beszokott... Jegyetlen néző...

MŰLOVARNŐ Ne legyünk vele elnéző! El kell fogni, megbüntetni...

BŰVÉSZ A kalapba beültetni...

BOLDIZSÁR Kérem, ne bántsanak! Szándékom nem rossz. Ha kalap, legyen kalap! Bűvész bácsi kérem, tegyen valamit értem, tessék engem feljuttatni a holdba. Nagyapa mondta, hogy a művészet mindenre képes.

BŰVÉSZ Művészat? Kikérem magamnak. Amit én csinállok, az nem művészat, hanem bűvészat.

BOLDIZSÁR Az még jobb. Ha megtanít, légtornász leszek. A levegőbe fölmegeyek. Onnan elérem a holdat...

BŰVÉSZ Nem bánom. Egy inast e mihasznák helyett felveszlek... Tán még a holdra fol is viszlek... de fizetni nem fizetok. Ő megy be kalapba, a nyúl ki van tagadva. Kakasról még lesz gondolkodom...

MŰLOVARNŐ Jaj, úgy unom, életem, egy újabb stotiszta.

BŰVÉSZ Nincs pénzünk művészre, ne bosszants Moriska!

ZEBULOND Nem lesz itt se széna, se szalma, a kalap alatt ott a krumplisverem, krumpli nélkül, abba majd akkorát esel, hogy a fejed belekékül.

BŰVÉSZ Gyerünk, gyerünk, ugorj a kalapba...

ZEBULOND Ne ugorj! Ne légy már ilyen mafla!

BŰVÉSZ Elhallgass!

ZEBULOND Lerúgom a fejét, akkor majd kornyikálhat kedvére.

MŰLOVARNŐ Huuu, de ritka szép rúgás volt, ha kicsit feljebb sikerül, az ön feje a sátorból kirepül.

BŰVÉSZ Viccnek jó volt! Nézd a mellemen mekkora a folt.

MŰLOVARNŐ Maga milyen művész? Torik, mint a rozsdás fűrész.

BŰVÉSZ Kolyok, fékezd a szamarad, mert belőlünk így semmi sem marad!

BOLDIZSÁR Te, komám, csak maradj magadnak! Ne rúgj, ne ordíts, a dolgomba bele ne rondíts! Csendesen húzd meg magad a sarokban! Számolj legalább százig, mielőtt csinálsz bármit!

ZEBULOND Én számoljak... ezekhez hozzá romoljak. Jaj, rossz úton jársz, kis bolondom... Menjünk innen haza, de menten!

BOLDIZSÁR Számolj!

ZEBULOND Jó!1, 2..!

BŰVÉSZ Megfékezte! Jól van, gyerünk fiú, nem bántunk! Azt szeretnénk, legyél a barátunk...

MŰLOVARNŐ Körünkben mindig szívesen látunk. Csak bátran, ne légy már ennyire mafla...

BŰVÉSZ Ide lépj, oda lépj, bele a kalapba...

BOLDIZSÁR Biztos, hogy ezt akarja?

BŰVÉSZ Te leszel a produkció legfényesebb része.

MŰLOVARNŐ Benne leszel a nagy eltüntetésbe'.

BOLDIZSÁR De jó, a produkció része leszek.

ZEBULOND 26,27.Látom, elvesztetted e sok csillogástól a fejed.29,30..

BOLDIZSÁR A kalapba belépek...

BŰVÉSZ A kalapot kendővel letakarom...Produkció! s lám, a fiú eltűnt... nem maradt utána nyom. Produkció!

Felfordítja a kalapot, nincs benne Boldizsár.

NYÚL *(Kijön Boldizsár helyett.)* Bocs, kényszerű szerepcsere. Ez a bűvész sara. Kicsi a gödör két embernek. Főleg, ha az egyik nyúl. A bűvész pedig folyton a lényeg mellé nyúl...

BŰVÉSZ Voila... Világszámot láttak. Pihennem kell, azonnal jövök, ha kicsit várnak. Tapsot kérek, különben sírok... Elkísér, drágám, egy kis szünetre?

MŰLOVARNŐ El hát. Így leszek én is eltunetve.

NYÚL Produkció! „Ingyom bingyom...”

Zebulond egyedül marad a manézsban. Illetve, nem. A kakas és a nyúl oldalt rejtőzködve figyel, mi történik. A gödörből előjön Boldizsár. Zebulond észreveszik, nyitná, de a fiú befogja a száját.

BOLDIZSÁR El ne árulj Zebulond, csönd...

ZEBULOND Meg se nyikkanok. Néma, mint a sír, vagyok. 98,99,100. Hát mégis visszajöttél?

BOLDIZSÁR Vissza hát.

ZEBULOND Jaj, de megijedtem. Azt hittem, örökre elvesztél, édes lelkem.

BOLDIZSÁR A bűvész kalapja nem varázskalap. Szűk gödör van az alatt. Abba lökött bele.

ZEBULOND Hogy enné meg a fene! Azt láttam, hogy eltűntél... Sejtettem, hogy egy gödörben csücsültél...

BOLDIZSÁR Csalódtam én a cirkuszba', komám...

ZEBULOND Egyet se búsulj, megszökünk, a nagyapádnál megint jól elleszünk.

BOLDIZSÁR Nem ott leszünk. De elszökünk. Innen messzire megyünk.

ZEBULOND Hova mennénk, ha nem haza?

BOLDIZSÁR Ott fent vár bennünket anya...

ZEBULOND Mondhatnám, hogy eszed tokja... Még mindig föl akarsz menni a Holdba?

BOLDIZSÁR Föl a holdba! Ott van én kincsem időtlen idők óta.

ZEBULOND Örökké erről szól a nóta. Megyek, megyek, te világ bolondja.

Elillannak. A kakas és a nyúl előszivárogo.

KAKAS Hallga! Valami kincsről szólt köztük a nóta.

NYÚL Hallottam. Kincs van valahol. A képlet egyszerű. Nem vagyok én süket, csak félfülű... Kincsről gajdoltak... Meg valami holdról.

KAKAS Nekem elég volt már a cirkuszból.

NYÚL Mit mondjak, nekem is.

KAKAS Hol fönt beleesni, hol lent kibújni...

NYÚL Nem lehet egy életet így leélni...

KAKAS Szerezzük meg e két bolond kincseit!

NYÚL Szerezzük, szerezzük, de hogyan pedig?

KAKAS Meg kéne előzzük őket.

NYÚL De nem tudjuk oda az utat.

KAKAS Én amondó vagyok, akkor szökjünk utánuk...

NYÚL Ha ezt a cirkuszt már amúgy is utáljuk.

KAKAS Megcsinálom a szerencsém.

NYÚL Én találtam ki, a kincs engem illet!

KAKAS De a tehetségesebb én vagyok.

NYÚL Inkább csak a vágyaid nagyok.

KAKAS Én vagyok a férfi kettőnk közül, vagy nem?

NYÚL Nem mondok semmit, visszatart az illem.

KAKAS Mit veszekszünk, ostobák! Azok meg odaérnek...

NYÚL Csináljuk meg együtt, ha már ilyen az élet... hogy tálcán hozza elénk a nagy lehetőséget.

KAKAS Meg a szerencsénket. Adieu, barátaim, két cirkuszi szörnyek.

NYÚL Holnap már hiába hullanak értünk könnyek...

3. jelenet – a mozgó házak falujának utcáján (a vándorlás kezdete)

BOLDIZSÁR Zebulond, hol vagyunk?

ZEBULOND Nem tudom, mert még alszom.

BOLDIZSÁR Hogy kerültünk ide? Nem értem...

ZEBULOND Ezt sem tudom... Kevés a tudáshoz a nyitott félszem...

BOLDIZSÁR Valami cirkusz... de mintha csak álom...

ZEBULOND Mit bánom én... hagyd békén az álmom!

A HOLD *Ne nézz a holdra fel, legény,
nehéz az éjszaka, nehéz,
úttalan, céltalan veszély,
ne nézz a holdra fel, legény...*

BOLDIZSÁR Megint kezded? Azt hiszed, hogy elriasztasz? Elrejteted az anyám? Érdekel is, hogy a bánat engem közben szétmarcangol, sírás köpenyébe göngyöl.

ZEBULOND Mit vonyítasz a holdra kora reggel? Ordításod, tessék, felvert, s látom, senki sincs még ébren, magaddal beszélgetsz éppen.

BOLDIZSÁR Nem magammal, de a holddal.

ZEBULOND Többet ér egy zaftos bordal. Bár most megtenné akár egy répa... Korog a gyomrom, mert emésztésem léha...

BOLDIZSÁR Mi ez, város? Házak, házak. Álldogálnak elárvultan.

ZEBULONDN Árva házak!

BOLDIZSÁR Nézzünk körül!

ZEBULOND Minek, ha nem lesz, aki nekünk örül. Egy kótyonfitty balga legény, meg egy bolond számár – nincsen remény, nincsen remény.

BOLDIZSÁR Nem lakik itt senki? Furcsa, reggel van már, de az utcán még senki se jár... Mégis, én itt valami mozgást érzek...

ZEBULOND Biztos fáradt még a térded. Vagy az agyad érte ostor tegnap, kis bolondom, a cirkuszi esten.

BOLDIZSÁR Esküszöm, hogy kezet láttam, felém nyúlt, de én ellöktem.

ZEBULOND Hagyd ezt abba már! Ha ember vagy, akkor ne légy ekkora számár!

BOLDIZSÁR Most meg megint, hátba csapott, porzik helye, ahol ütött.

ZEBULOND Hogy nem érzem, ezt nem értem...

BOLDIZSÁR Balgának lenni nem érdem.

ZEBULOND Balga ám az öreganyád... meg a nagyapád a tetőn. Magamnak a jelzőt kikérem!

BOLDIZSÁR Jaj, most valaki megint hozzám ért.

ZEBULOND Miért büntettek istenek, miért?

BOLDIZSÁR Ahova kerültünk... az szellemváros...
ZEBULOND Szellemváros?! Az eszed sáros, nincs itt szellem...
BOLDIZSÁR De ember se. Akkor kinek a keze, ha nincs hozzá feje?

Meglátják, hogy a házak mozognak körülöttük, összefogózkodnak és táncba kezdenek

HÁZAK KÓRUSA *Térj be hozzánk, drága vendég...
Akad idebent finomság...
Éhségedet elverheted...
Szomjúságodat olthatod...
Elfáradtál, puha ágyat...
Vetünk neked, pihepárnát...
Teszünk fáradt fejed alá...
Így készülünk álmod elé.*

A mozgó, táncoló házak közül ki-kidugja a fejét Kakas és Nyúl.

KAKAS Ha beveszik, ha benyalják... Magukat majd itt hagyják.
NYÚL Mindegyik ágy belsejébe, ragasztó van bekészítve.
KAKAS Mint a kenyértésztát, megdagasztják azt, ki elalszik a párnán.
NYÚL Úgy kell nekik, lakoljanak... a kincsük meg nekünk marad.
KAKAS Baj lesz testvér, gondban leszünk...
NYÚL Mitől fájduljon meg fejünk?
KAKAS Attól, ha belőlük nem mi eszünk.
NYÚL Nem egészen értem. Vegetáriánus vagyok. Ezt csak úgy mondom.
KAKAS Ha a házak marasztalják...
NYÚL ...ezeket...
KAKAS akkor honnan tudjuk, a rejtekhelyet...
NYÚL ... meg a rejtekhelyet...
KAKAS ...ahol a kincsek hevernek, melyekért ezek csak mennek, mennek...
NYÚL Igazad van, ne engedjük, hogy a házba se egyikük...
KAKAS ...se másikuk bemenjen.
NYÚL Ne engedjük!
KAKAS Mit tegyünk?
NYÚL Riasszuk el mind a kettőt.
KAKAS Hozzuk a frászt hamar rájuk.
NYÚL Borítsunk fejünkre kendőt.
KAKAS Szellemekként kóricáljunk.
BOLDIZSÁR és ZEBULOND *táncolnak a házakkal*
Térj be hozzánk drága vendég...

*Akad idebent finomság...
Éhségedet elverheted...
Szomjúságodat olthatod...
Elfáradtál, puha ágyat...
Vetünk neked, pihepárnát...
Teszünk fáradt fejed alá...
Így készülünk álmod elé.*

- BOLDIZSÁR Menjünk be, na, ha már kérik, puha ágyon álmunk mérük...
- ZEBULOND És ha bent a mozgó házba', szellemeknek leszünk vacsorája?
- BOLDIZSÁR Hol a szellem?!
- ZEBULOND Ott van éppen, fehér kendős kísértet képben.
- BOLDIZSÁR Jaj, az tényleg... tényleg szellem...
- ZEBULOND Beszélhet neked az ember. Azt hiszed, a számár bolond? Hogy az agyam rég megbomolt?
- KAKAS ÉS NYÚL *csúrdöngölőt járnak, csujogatnak
Mi vagyunk a kísértetek,
kik az éjben kísértének,
megráogatjuk a hajadat,
kilopjuk a fogaidat,
lehúzzunk a föld mélyére,
ott tartunk majd mindörökre,
utazó!*
- ZEBULOND Pattanj csak fel a hátamra, elvágatok menten innét, táncos szellem, nyüzsgő házak látni se jó, kapaszkodj!
- Boldizsár felpattan Zebulond hátára, és vágatnak a házak között.*
- KAKAS Hú, hogy mennek, menekülnek...
- NYÚL Már majd hogy nem repülnek!
- KAKAS Nem értem, de egy a lényeg, épen vannak, a bőrükben benne laknak – még.
- NYÚL Kerüljünk eléjük szaporán, ha azt akarjuk, hogy a kincseket előlük kikaparjuk - mi.
- Utánuk erednek*
- BOLDIZSÁR Gyí, Zebulond, öreg táltos...
- ZEBULOND Eszed helyén fokhagymás lángos. Mikor voltam én, nagyokos, táltos?
- BOLDIZSÁR Ahhoz képest, hogy számár vagy, kiváló tempóban vágatsz.
- ZEBULOND Még gyorsabban vágatnék, hogyha tudnám, hova megyünk, kis bolondom.
- BOLDIZSÁR Mondtam, mondtam, hogy a Holdra fel, komám.
- ZEBULOND Lesz hozzá valami lajtorja?

BOLDIZSÁR Lesz, az eszed tokja. Nagyapó mondta, van valami szénaboglya, az már magas, arról talán elérjük a Hold peremét.

ZEBULOND Volt a hátsó udvarban is egy dombocska, igaz, szemét, nem lett volna az is elég?

BOLDIZSÁR Vágta, te lusta! Hátunkban a szellemek.
eltűnnek, utánuk a két üldöző érkezik fáradtan

KAKAS Valami szénaboglyát emlegettek. Nyomás, akkor keressük meg!

NYÚL Sok nekem e hajtás pajtás...

KAKAS Gyötör egy sejtés...

NYÚL Tudom. Sok bajunk lesz ezekkel még...

KAKAS De sok ám!

NYÚL Ne adjuk fel, gyerünk, tovább! Ébresztő, kukurikúú!
kivonszolja a Kakast

4. jelenet – Kakas a szénaboglyán

A szénaboglyán billegdél a kakas. Nyakát fel-felnyújtja az ég felé, valamit csipeget. A nyúl a boglya tövében heverészik. Falusi idill.

- NYÚL De ez-e az-e?
- KAKAS Mi az-e ez a?
- NYÚL Szénaboglya, amiről beszéltek ők.
- KAKAS Miért, láttál másik boglyát erre, mondjuk, kettőt?
- NYÚL Nem láttam se távol, messze.
- KAKAS Akkor ez az. Innen a kincs már messze nincs.
- NYÚL Mit kezdünk majd a sok pénzzel?
- KAKAS Veszünk majd egy cirkuszt... mindenestől, készen. Én leszek a nagy bűvész.
- NYÚL Akkor én a műlovar.
- KAKAS Hallom már, ahogy dobognak...
- NYÚL Közelednek, én elbújok...
- KAKAS Én meg itt fönt majd helyt állok.
A nyúl elrejtőzik. Hőseink közelednek a szénaboglyához.
- ZEBULOND Jaj a lábam, jaj, a hátam, jaj, az egész elnyútt testem... nem ittam, s lerészegedtem, oly' fáradt vagyok.
- BOLDIZSÁR Itt a boglya, sose jajgass, erről elérjük a Holdat.
- KAKAS Lassan a testtel, ember, ez a boglya már elkelt, az enyém!
- ZEBULOND Megismerem, ez a cirkuszi kakas. Megszökött ez is, világgá szaladt?
- BOLDIZSÁR Szeretnék a boglyára én is felmenni.
- KAKAS Nem lehet. Egyszemélyes boglya. A magyarázat ennyi.
- ZEBULOND Mit eszik ez odafent?
- BOLDIZSÁR Elárulnád, mit csipegetsz odafent?
- KAKAS Csillagokkal verem el az éhségem. Megmozgathatsz minden követ, ide fel akkor sem jöhetsz, ha megfeszülsz.
- BOLDIZSÁR Fel kell mennem, értsd meg ember... akarom mondani kakas! Nagyon fontos. Mondhatni, életbe vágó. Kérlek, légy velem elnéző.
- KAKAS Megtudhatnám valós okát, mi ez a nagy tülekedés szénaboglyám körül?
- ZEBULOND Csak addig vagy nagylegény, amíg te vagy felül.
- KAKAS Mi?
- BOLDIZSÁR Nem mondhatom el a titkom...

KAKAS Léted akkor szénaboglyámtól eltíltom. Maradj ott lent, azt ajánlom, ha közelebb lépsz, sarkantyúm torkodba vágom.

ZEBULOND Mióta tiéd rút állat, e boglya?

KAKAS Jó lenne, ha ez a szamár halkabban makogna.

ZEBULOND Makog ám az öreganyád, aki a kukoricát szórja eléd. Nem vagyok én majom... A fejed magasról le...

BOLDIZSÁR Zebulond, ezt ne! Kakas úr, nekem fel kell mennem...

KAKAS Nekem titkod meg kell tudnom.

BOLDIZSÁR Hát legyen.

ZEBULOND Egy szót se. Ezt nem hagyom! Kibabrál veled, meglátod, eltanult a cirkuszban ez mindenféle gonoszságot.

BOLDIZSÁR Zebulond, hallgass a neved!

ZEBULOND Ez a köszönet. Fogod te még a fejed.

KAKAS Nos, halljuk, mit rejt ez a szénaboglya!

BOLDIZSÁR Nem a boglya... a teteje... hová feljutnom kellene...

KAKAS A teteje én vagyok. Rajtam kívül mi a titok? Hol van a kincs?

BOLDIZSÁR Arról nem tudok beszélni, ami nincs.

KAKAS Hallottam, hogy kincsről gajdoltatok, meg a Holdról is.

ZEBULOND Kihallgatott bennünket a veres tarajú. Ez rohadtul hamis fajta. Túl okosnak hiszed magad... lejössz te onnan nemsokára! Ha nem magadtól, én majd besegítek, legfeljebb közben elverem magamban az éhséget.

Zebulond eszi a szénát

BOLDIZSÁR A Holdról valóban beszéltünk. S arról, hogy minden kincsem rajta...

KAKAS A holdon? Ki hallott már ilyet. De ha ott van, ott van. Fele legyen a tied.

BOLDIZSÁR Az én kincsemet nem lehet felezni.

KAKAS Mindent meg lehet felezni könnyedén, lazán...

BOLDIZSÁR Csakhogy az én kincsem a holdon lakó anyám.

KAKAS Anyád? Anyád! És még ezt higgyem el?

BOLDIZSÁR Ez az igazság. Legalább kezét érintenem kell.

KAKAS Bolond vagy, te legény. Ha igaz is, amit mondasz, erről a boglyáról nem érheted el a Holdat.

BOLDIZSÁR Te mondtad az előbb, hogy csillagokat csiperészel.

KAKAS Te meg elhitted? Nem vagy túlterhelve ésszel. Azt csak úgy mondtam. Nem csillagok, szúnyogok voltak.

BOLDIZSÁR Akkor nem érhetem el innen még a Holdat?

KAKAS Mit érdekel engem, hogy te mit nem érsz el! Jól átvertél minket. Lakolni fogsz érte.

A szénaboglya lassan összetöpped, mivel Zebulond kizabálja a szénát a boglya aljából. A nyúl közben meglép rejték helyéről. A kakas egyensúlyozni próbál fent egy darabig, aztán a széna fogytával lezuhan közéjük.

BOLDIZSÁR Mit csináltál, ostoba számar. Oda a boglya. Hogy jutok így fel a Holdba?

ZEBULOND Hallhattad, kicsi a boglya nagy vágyaidhoz. Lehoztam őkelmét, most akkor tépjem ki a tollát? Kopasszam meg?

KAKAS Legjobb lesz, ha elmentem innen az irhám.

BOLDIZSÁR Egy rendes kakasnak ne legyen irhája!

KAKAS Nekem az már mindegy. Futok a világba. Nyulambulam, gyere elő!

ZEBULOND Itt a másik mákvirág is? Elbújt? Ez nem túl előkelő!

KAKAS Ha az a gyáva nyúl mégis előbújna, mondjátok meg neki, vissza a cirkuszba menekültem innen, és hogy... nem volt, nincs... sehol sincs a kincs.

A kakas elrohan. A vándorok a boglya aljában ülnek.

BOLDIZSÁR Na, ez alól jól kietted a boglyát.

ZEBULOND Vigye el az ördög a kukorékos baglyát. Kihallgatott minket... s mindent félreértett.

BOLDIZSÁR Menjünk tovább, komám... menve szép az élet...

ZEBULOND Merre kis bolondom?

BOLDIZSÁR Mindig csak fölfelé... Így kerülünk egyszer majd a Hold elé.

ZEBULOND Hold elé? Nem! Hazafelé! Hagyd már azt a Holdat!

BOLDIZSÁR Várj! Valaki erre jön. S hamisan dalolgat...

ZEBULOND Lehet, hogy a nyúl. Patám közé kerül, azon nyomban kinyúl.

BOLDIZSÁR Nem ez emberforma. Abból is egy – nő.

ZEBULOND No. Meglepetés, és minő...

BOLDIZSÁR Öregnek látszik...

ZEBULOND Mert hogy öreg is... Meg, olyan kicsi, töpörödöttke a lelkem.

BOLDIZSÁR Ide való lehet.

ZEBULOND Nem lehetetlen. De az honnan látszik?

BOLDIZSÁR Csak úgy gondolom. Idegen dalt dudorászik.

ZEBULOND Jaj, nagyon vénecske... Már alig mászik.

ÖREGASSZONY Mi járatban erre, számar és gyermekem?

ZEBULOND Olyan népmesei... De ezt nem kedvelem. Szólítsd öreganyámnak, az ilyenek ilyen lüke nevekkal járnak-kelnek, dudorásznak, énekelnek...

BOLDIZSÁR De jó, hogy erre jársz, drága öreganyám.

ÖREGASSZONY Öreganyád? Szakadjon rád a pusztulás! Nem látod, alig vagyok túl a százon?

ZEBULOND Ó, az még alig kor... né', a kis csitri...

BOLDIZSÁR Ahogy így mondja, én is belátom.

ÖREGASSZONY Mi kéne ha vóna, s főleg hogy mi nem?

BOLDIZSÁR A kincsemért indultam.

ÖREGASSZONY Hanem, hol van az a kincs? Hol van?

BOLDIZSÁR Fönt van a Holdban... a kincs.

ÖREGASSZONY Közelebb nincs? Milyen az a kincs, amelyik csak a Holdban van?

BOLDIZSÁR Anyámat keresem én a Holdban fent.

ÖREGASSZONY Anyádat? Nem hiszek a fél fülemnek. Hogy került anyád... úgy értem, hogy jutott oda, föl, srégen meg át...

BOLDIZSÁR Rég lakik fent... Kicsi gyerek voltam, mikor egy éjjelen szólították, azóta nem lelem, fönt van a Holdban. Én már nem ismertem...

ÖREGASSZONY Érdekel ez engem? Micsoda ostoba helyzet. Egy bolond gyermek, az anyja holdlakos, egy ugató szamár... még szerencse, hogy nem valami okos... kos...

ZEBULOND Ugat ám az a kétszáz éves ükanyád... Inkább azt áruld el, mitől ilyen szőrös a képed!

BOLDIZSÁR Hagyd békén, Zebulond, hátha ő ad nekünk segítséget.

ÖREGASSZONY Na, majd segítek én, hogy arról koldultok! Biztos állásomat hagytam ott anyádért a holdban. Mekkora egy nyúl-barom voltam...

ZEBULOND Mit vartyog ez itt, kis bolondom?

BOLDIZSÁR Minden szamarat én sem érthetek, komám...

ÖREGASSZONY Azt mondom, induljatok erre... Járóföldre innen forduljatok balra! Újabb járóföldre forduljatok jobbra! Ha így mentek, ott egy kútra lelték.

BOLDIZSÁR Nagypám megmondta!

ÖREGASSZONY Abban a kútban lakik lenn a Hold. Vesd magad a vízbe, s meglátod, amikor, anyád a tornác korlátján kihajol. Többet nem is mondok. Minek? Az is épp elég, hogy ennyit segítek.

ZEBULOND És ha vízbe fullad, ostoba véne? Na, még csak az kéne! Megy, hogy az anyját lássa – te meg átviszed a halálba.

ÖREGASSZONY Mit ordít a szamár?

BOLDIZSÁR Drága jó asszony, ne foglalkozz vele. A szívem most úgy tele... Ha fölfelé nem megy, lefelé visz az út, lehet. A megoldás, hogy lássam: a kút. Hogyan háláljam meg mindazt, amit értem...

ÖREGASSZONY Tettem, amit tettem. Hálád fizetségem. Megyek is dolgomra.. nyugtalan vagy, érzem..

BOLDIZSÁR Köszönöm, jó asszony! Sosem felejtelek el téged.
ZEBULOND Bolond vén pára. Ne hallgass a szavára. Kútba ugrani, ott keresni a holdat?
 Kis bolondom, mekkora bolond vagy!
BOLDIZSÁR Beugrom én bizony, ha lent a holdat megpillantja szemem. Ott végre
 meglelem... Anyámat elérem...
ZEBULOND Isten óvjon téged! Túléled, remélem.
ÖREGASSZONY Megint hogy ordít. Vad számár ez, mondom.
BOLDIZSÁR Zebulond a társam. Legyen az én gondom.

Elmennek. Az öregasszony leveti a ruháját, és kibontakozik alóla a nyúl. Gonosan felkacag.

NYÚL Megyek vissza én is, biztos megélhetés mégis – csak a cirkusz.

*Nincsen kincs, de van varázslat.
Még ma meglátod anyádat.
Kicsi gyermek vízbe fulladsz,
másvilágon majd eljuthatsz
anyádhoz.*

KAR *Hajszol, ami mögöttünk van,
csalogat az égi távol,*

ZEBULOND *elkísérlek az anyádhoz*

BOLDIZSÁR-ZEBULOND *a Hol-dig!*

KAR *Messze torony, rajta a Hold,
megy két vándor, megy két bolond
toronyirányt, a Hold felé,
ballagnak a világ fölé –
föl-fe-lé!*

- **szünet** -

5. jelenet – a kútnál és a kútban

- BOLDIZSÁR Járóföldre innen elfordultam balra. Újabb járóföldre elfordultam jobbra. Meg is leltem lám a kutat. Az öregasszony csak jó utat mutatott. Utánam jöttél, te kibírhatatlan?
- ZEBULOND Zebulond kiirthatatlan. De a ha kútba veted magad, az én szívem meg is szakad nyomban!
- BOLDIZSÁR Közeledik az este... Mintha anyám éneke... ott... messze...
- ZEBULOND Nekem úgy tűnik, inkább kintornás nyekeregne. Nyugodj, Boldizsár, messze van még az este.
- BOLDIZSÁR Lenézek a kútba inkább.
- ZEBULOND Nappal aki holdat keres lent a kútban, kicsit hangyás.
- BOLDIZSÁR Nézd, a vízben valami csillog, olyan... cipóforma-kerek, alighanem a hold lehet.
- ZEBULOND Látom, hogy lent csillog, kerek, de az a hold mégsem lehet – ébredj már fel, nappal van!
- BOLDIZSÁR Nappal alszik lent a vízben...
- ZEBULOND Jobb szeretem fent az égen bámulni.
- BOLDIZSÁR Lemegyek hozzá, ha addig élek.
- ZEBULOND Csak addig élsz, attól félek, amíg le nem mégy a kútba...
- BOLDIZSÁR Ne óbégass, állj már félre!
- ZEBULOND Gazdám te vagy, az a dolgom, megvédjelek magad ellen.
- BOLDIZSÁR Gazdád vagyok, az a dolgod, ne ellenkezz! Kútba leugrani engedj!
- ZEBULOND Ki látott már ilyet, na, ki, hogy a kútba önként leugrik valaki?
- BOLDIZSÁR Meglátod, a Hold lent vár, anyám két karját kitár...
- ZEBULOND ... ja. Kevés eszem is megáll. Már csak azon gondolkodom, töröm fejem, patám rágom, összes szőrömet kitépem, hogy szedlek majd én ki onnan, hogyha rájössz, kis bolondom, mekkora egy nagy bolond vagy...
- BOLDIZSÁR Nem tarthat már vissza semmi, megyek anyám... *a kútba ugrik*
- ZEBULOND Ennek annyi. Mi van odalent a holdon?
- BOLDIZSÁR *a kútból* Itt csak víz van, meg egy béka, de akkora, mint egy véka. Sehol a Hold, megcsalt, elveszejt e nyirkos, nyálas, förtelmes kút!
- ZEBULOND Mondtam, mondtam! A béka háta volt az, ami csillogva eléd rajzolta a holdat. Mit csináljak, fakeszt, vízbe fulladt, ne keresd...
- BOLDIZSÁR Segíts rajtam, Zebulond!
- ZEBULOND Hogy segítsek, kicsi gazdám, milyen kút ez, nincsen vödre, mit leengednék a vízbe.

BOLDIZSÁR Mély a víz, s a béka ronda Nem enged fel a hátára.

ZEBULOND Nézek jobbra, nézek balra, sehol kötél, sehol létra... csak a hold jön fel az égre. Ott van már fenn, ott már fent van, te meg lent a kútban ázol...

BOLDIZSÁR Nem csak ázom, fulladozok.

ZEBULOND Hogy nő a hold, egyre ragyog... Most mutasd meg, mit érsz, te hold, szegény pára rólad gagyog mióta él...

HOLD *Kerestél a kútban, legény,
pedig fent az égben járok,
bátran vállaltad a sorsod,
ezért én most érted nyúlok.*

ZEBULOND Figyelj végre a gazdámra, büszke Hold! Fél életen keresztül csak teutánad gyalogolt. Látni szeretné az anyját, aki nálad lakik ott fent, gyengék vagyunk mi idelent, segítsd meg a kis legényt!

HOLD *Víz a kútban emelkedj meg,
emeld felszínig a terhed,
engedd szabadon a fiút,
előtte még hosszú az út.*

ZEBULOND Értelek Hold, ki látott már ilyen csodát, eszem megáll! Hallod, te víz, emelkedj, a gazdámot visszaadd!

A kútból kiemelkedik egy hatalmas béka.

ZEBULOND Ej, Boldizsár, de megnőttél, megnőttél és vastagodtál, lehet, túl sok vizet ittál? De a hátad mitől zöld? És a szád is majd szétreped. Esküszöm, rád nem ismerek...

BÉKA Brekeke. Hí, de csúf vagy, bruhaha. Fejed nagy, a lábad vékony, szőröd kócos, hangod szörnyű, neked sem lehet túl könnyű, pajtás.

ZEBULOND Alighanem tévedés lesz, ha jól látom, ön egy béka, nem is kicsi, viszont nagy. Hát te gazdám, merre vagy?

BOLDIZSÁR Jövök én is, de lenyomott a béka, már feladtam, majdnem a kútba fulladtam lent, egyszerre csak emelkedni kezdtünk – s lám, már itt is vagyunk fent.

ZEBULOND Na, ez öröm.

BOLDIZSÁR Nem tudom, hogy kinek, de köszönöm!

ZEBULOND Félre innen, ronda jószág...

BOLDIZSÁR Ne bánts, lehet, a szíve csupa jószág.
(*A békához fordul.*) Békának te nagyon szép vagy...

BÉKA Hm... érdekes... Úgy találod?

BOLDIZSÁR Megvan neked minden sármod, igen csinos egyed vagy. Gyönyörű... s a szemed... nagy...

BÉKA Kis hízelgő... de elhiszem... miért is hazudnál te nekem... békában én szép vagyok.

BOLDIZSÁR Ismerős vagy errefelé, békák közt is előkelő?
BÉKA Éppenséggel csak annyira, amennyire.
BOLDIZSÁR Anyám keresem, aki a Holdban...
BÉKA Speciel, az tudom, hogy anyád hol van...
ZEBULOND Ez a dagadt mit brekeg?
BOLDIZSÁR Tartsd a szád, mert rá verek! Hogyha tudod, titkod tárd fel!
BÉKA Szerencsés vagy, kicsi ember! Kedves voltál velem, ritka, hogy egy békát körüludvarolna valaki. Nem messze innen, a lápon, található ezer elsüllyedt lábnyom. Minden lábnyom egy holdlábnyom, arra jár, ha nem az égen fényeskedik éppenséggel, a Hold. Menj el oda, megtalálod. Mennék én is veled, mutatnám az utat, de nekem ezt a kutat kell őriznem. Kellemes volt a víz, nem...? Azt mondod, szép vagyok? Mit szép vagyok? Ragyogok!

A béka úgy találja biztosan ő a legszebb lány a kútban. Lassan leereszkedik a kútba..

ZEBULOND Hadd nézlek már, kutat megjárt nagy kalandor, kicsi gazdám!
BOLDIZSÁR Csak azt tudnám, hogy mi történt, a víz miért emelkedett, fulladoztam levegőért, egyszerre minden könnyű lett végre, s felértem a felszínre.
ZEBULOND Segítségét egyenest a Hold küldte.
BOLDIZSÁR A Hold? Hallottam már ilyet, hogy a Hold meg tudja emelni a vizet. De hogy egy kútét?
ZEBULOND Ez amolyan... égi műtét... Jó lenne innét mielőbb eltűnni. Kutas kalandból elég is volt ennyi. Most merre?
BOLDIZSÁR Indulunk a lápon keresztbe.
ZEBULOND A lápon?
BOLDIZSÁR Ott található a rengeteg holdlábnyom. Ha lábnyomok vannak arra, azt jelenti, a lép a Hold igazi birodalma.
ZEBULOND Na, arra aztán várhatsz, hogy én éjszaka nekivágjak a lépnek.
BOLDIZSÁR Akkor megyek egyedül.
ZEBULOND Megint kezdted... zsarolsz... nem maradsz egy percre veszteg... Persze, jön a lép! *(Utánozza.)* Megyek egyedül... Tomporomon meg majd lidérchad hegedül. Miért kellett nekem ilyen gazda! Nincs is bajsza, de mindenbe, mindenkibe beleakasztja. Más szamarak? Árnyékban heverésznek, jóllakva hunyorásznak, nekem bezzeg kiáll a bordám, patám fölsebző köveken poroszkál, eszem az éhet, harmatot ha iszom, én már csak a semmiben bízom... Na jó, követlek, nem mehetsz egyedül... Bár nyárfalevélként remegek, itt, belül.

6. jelenet – bolyongás a lápon

Boldizsár és Zebulond a lápon próbál keresztülevickélni.

- ZEBULOND Boldizsár, én nagyon félek.
BOLDIZSÁR Ugyan mitől, gyáva lélek?
ZEBULOND A lápon ugyancsak sok a kísértet.
BOLDIZSÁR Eddig egyet se láttunk, de csak félj, előbb-utóbb majd ráunsz.
ZEBULOND Amit nem látsz, az még itt lehet.
BOLDIZSÁR Nem túlzok, ha azt mondom, nem mindig értelek.
ZEBULOND Jaj, merülök...hova kerülök... kihez fordulok... én itt elveszek...

Boldizsár a fülénél fogva felhúzza a zsombékra a merülő szamarat.

- BOLDIZSÁR Még jó, hogy ilyen nagy a füled.
ZEBULOND Más már ilyenkor mindent fölrad. De mi csak megyünk. Túl nagy falat lesz ez a Hold nekünk.
BOLDIZSÁR Kisebbért miért indultunk volna, mondd, te bolond.
ZEBULOND Na, ezt már vártam! Lassan olyan leszel, mint a többiek otthon, faluhelyen. Bolondnak nevezel, és magad vagy a bolond. Ez ám az igazi gond. Nagypád éjjel-nappal a háztetőn ül. Répát rágcsál vagy hegedül. Nem tud viselkedni normálisul. Te pedig hajkurászod a holdat. Nagypád is bolond, de te is bolond vagy. Szólottam. Zebulond voltam.
BOLDIZSÁR Ne kárálj annyit, szamár! Inkább azt nézd, mikor járunk jó nyomon.
ZEBULOND Nem látok én egy nyomot se azok között, amit hagyunk magunk mögött. Az egész lápon mi vagyunk egyedül...
LIDÉRC Nem vagytok egyedül.
ZEBULOND Csak nem a nagypád hegedül?
BOLDIZSÁR Ez válasz volt. Tisztán hallottam.
ZEBULOND Kérdezte a fene! De ha már válaszolt, akkor hol van?
LIDÉRC Itt vagyok a hátatok mögött.

Boldizsár megfordulna, majd ráugrik a lidércekre

- BOLDIZSÁR Nincs itt senki.
ZEBULOND Továbbszökött.
LIDÉRC Mondtam, hogy itt vagyok a hátatok mögött.

megint megfordulnak

- ZEBULOND Ha ennyit forgatsz, te valaki, én elszédülök.
LIDÉRC Mondtam, hogy a hátatok mögött vagyok.
BOLDIZSÁR Lágy a hangod... Mutasd magad! Folyton csak a hátamba' vagy.

ZEBULOND Bennünket fikarcnyit sem érdekelisz.

LIDÉRC Ha meglátsz, te is halkabban énekelsz.

BOLDIZSÁR Hogy lássunk meg, ha mindig eltűnsz előlünk?

LIDÉRC Nyisd tágra a szemed! Ez a mi varázsunk, hogyha akarjuk, látsz. Hogyha nem akarjuk, nem. Lidércek vagyunk.

LIDÉRCEK *Ki jár a lápon? Idegen léptek...
Ébredjete fel most, mind, lidércek.
Akárki legyen, halálra rémül,
hogyha meglátja lánfolni képünk.
Ki jár a lápon? Ki az a bátor?
Ki után marad itt ennyi lábnyom?
Majd eltüntetjük őt és a nyomát,
ez, hogy úgy mondjuk, csak lidércszokás...*

ZEBULOND Jaj, drága istenem, megmondtam, megmondtam, hogy a lidércekkel leszünk a lápon gondban.

BOLDIZSÁR Lidércek, gyönyörű szép lápi fércek. Elbűvöltök, varázsoltok...

ZEBULOND Attól félek, Boldizsár, nekünk már fonhatják a koszorút.

LIDÉRCEK Mitől félsz? Kitől félsz? Hogy meghúzzuk a hajadat...

BOLDIZSÁR Simogattok tündérkezek! Aranyfésű tíz ujjatok...

LIDÉRCEK Megrángatjuk füledet!

ZEBULOND Ráncigálják rendesen. Különös egy üzenet...

LIDÉRC Mit kerestek erre?

BOLDIZSÁR Nyomokat.

LIDÉRC A nyom pedig okozat, valakinek erre kellett járnia, hogy nyomot hagyjon.

BOLDIZSÁR Úgy van, úgy van. Egy asszony...

LIDÉRC Járt erre egy asszony.

BOLDIZSÁR Nem találok a nyomát.

LIDÉRC Mert minden emberi nyomot eltöröl maga után a lép.

BOLDIZSÁR Hol keressem, merre ment el?

LIDÉRC Oda ment, hol a Hold felkel.

BOLDIZSÁR Legalább az irányt mutasd!

LIDÉRC Itt a lápon nincsen irány... Ha a lápon elkezdesz forogni, innen soha nem találsz ki, áradtságtól el is alszol, a zsombékról vízbe csúszol, a halálod ott leled.

ZEBULOND Na, akkor én máris megyek! Gyerünk, Boldi, menjünk innen... csak előre, egyenest! Addig, amíg nem fog rajtunk a lidérc-átok...

BOLDIZSÁR Mennék, mennék toronyiránt, de tornyot, árvát se látok.

LIDÉRC A lápon túl van egy híd, az egy tornyos városba visz. A hidat, ha eléritek, asszony nyomát meglelitek, úgy hiszem.

BOLDIZSÁR Köszönöm, te tündér lidérc, lidérc tündér... keverem!

ZEBULOND Ebből van már elegendő! Mindjárt táncba kezdenek, de attól én kiszenvedek! Elég már az egészből, hátam dermed ettől a sok lidérctől.

Indul a lápon, Boldizsár alig tud lépést tartani vele.

BOLDIZSÁR Hé, azért csak óvatosan, mert a zsombék könnyen szakad, te se tudsz, de én se, úszni – nem fogjuk ép bőrrel megúszni. Pedig érzem...

ZEBULOND Mit érzel?

BOLDIZSÁR Közeledünk egyre.

ZEBULOND Kérdés, hogy mihez?

BOLDIZSÁR Kérdés, kihez...

ZEBULOND Jó neked, hogy ennyire hiszel.

BOLDIZSÁR Ha te nem hiszel, miért jössz velem?

ZEBULOND Mert a gazdám vagy. És én ezt... így, szeretem. Meg, hogy úgy mondjam, olyasfajta vagyok, hogy a kalandot keresem... legalábbis... ezt hazudom...

BOLDIZSÁR - ZEBULOND *Messze torony, rajta a Hold,
megy két vándor, megy két bolond
toronyirányt, a Hold felé,
a Hold felé...*

7. jelenet – híd a folyó felett

A folyón átívelő rozzant kis hidacska előtt egy gazda veselkedik neki a felpakolt szekereknek, hogy áttolja rajta. Nem sikerül. Örül, hogy valakik arra járnak.

- ZEBULOND Bitang nagy volt ez a láp!
- BOLDIZSÁR Hogy túlértük, az a csúcs.
- ZEBULOND Itt a folyó, abba még bele fúlhatunk.
- BOLDIZSÁR De itt a híd végre, amiről beszéltek.
- ZEBULOND Én már nem hiszek semmilyen mesének.
- BOLDIZSÁR Hogy is mondta nagyapó? Az út végén egy vad folyó... Túlparton a nagyváros, város tornyán hold fészkel, toronyból száll útra fel, fel a magas égbe, s a magasból – így mondta-- vissza a hajnali kékbe... Menjünk át a hídon.
- GAZDA Ácsi! Várni! Megállni! Pardon!
- BOLDIZSÁR Hát maga meg ki? Hadonászva akar mit?
- GAZDA Ha a hídon át akartok menni, nektek is meg kell a hídpénzt fizetni.
- ZEBULOND Ne izgulj, ha túl sokat ágál, úgy felrúgom, hogy a túlsó partra átszáll.
- GAZDA Csitítsa a szamarát, kérem!
- BOLDIZSÁR Zebulond, csönd legyen. Ezt azért nem értem, miért kéne nekünk a híderért fizetni?
- GAZDA Szabály az szabályzat. Magyarázat legyen elég ennyi magának.
- BOLDIZSÁR Pénzünk meg éppenséggel nincsen.
- GAZDA Vissza lehet fordulni. A visszaút ingyen van. De... a híd-díjat le is lehet dolgozni.
- BOLDIZSÁR Dolgozom én, hiszen szeretem a munkát.
- GAZDA Nem magára gondoltam most. A szamár kell inkább.
- ZEBULOND Szamár?! Megáll az eszem. Csikorog rá a fogam. Dolgozom én eleget otthon!
- GAZDA Szóljon a szamarának, hogy ne ordítson!
- BOLDIZSÁR Szamaram a hídpénz fejébe' dolgoztatná tönkre? És mi végre?
- GAZDA Át kell húznia szekerem a túlsó partra – nincs sok minden rajta. Egy szekrény, egy ágy, egy kályha, egy nagy meg egy kicsi kosárka, három rozzant szék, skatulya vagy tizenkét, néhány váltás ing meg gatyá, két pár bakancs, lavór, cipőpertli és egy száraz vekni. Semmi az egész, átszalad vele, és kész.
- ZEBULOND Hát farsangi fánkot, azt meg ne süssek? Akarnád, hogy a híd közepén összeessek? Fát vágnál a hátamon, mi? Felér az égig ez a sok vacak

holmi... Húzd, ha akarod, de én nem. Azt hiszed, telivér vad mén vagyok?
Nem, hát nem...

GAZDA Ha nem megy a számár, te se mész, vagy megfizeted a híd pénzt
máshogyan, mondtam , amit megmondtam.

BOLDIZSÁR Csináld meg, Zebulond, bocsáss meg Zebulond, lásd be, muszáj lesz ez a
fuvar...

ZEBULOND Csinálom, bolond kis bolondom, ha te kéred, már nem is zavar, hogy ez a
badar szivar itt mindent összekavar.

BOLDIZSÁR De hova lesz ez a sok holmi, kérem?

GAZDA Most zajlik a költözésem, elkergetett otthonról a feleségem.

ZEBULOND Ezt az egyet nagyon is megértem.

BOLDIZSÁR Indulj, Zebulond, semmiség a fuvar.

ZEBULOND Nem tetszik nekem a szakadt szivar.
Csüggedten ballag a szekér rúdja mellé
Úgy vámos ez, ahogy én római pápa. Búzlik, mint a rohadt hagyma. Saját
zsebre dolgozik a nyavalyás. Ha hagynád, én kitörném a ványadt nyakát!

BOLDIZSÁR Maradj már! Mit számít az nekünk, ha ott a város a túlsó parton.

ZEBULOND Hogy ezt megcsináljam, ellenkezik bennem minden porcika.

GAZDA Na, mi van? Indul már a csacsija?

ZEBULOND De mi lesz akkor, ha a súlytól e fogpiszkáló kis híd leszakad.

BOLDIZSÁR Nem lesz sok e nagy súly ennek a kis hídnak?

GAZDA Bízz csak bennem, ember, tudom, mit kibírnak az ilyen kis hidak.

BOLDIZSÁR Indulj Zebulond, ne kéresd magad!

ZEBULOND Indulok, húzom, ahogyan csak bírom... De ez a híd inog... Uhh, bár bátor
vagyok, mit tehetek, visszatolatok.
Visszatolat

GAZDA Miért tolat vissza a szekérrrel a számár?

BOLDIZSÁR Megijedt a hídon.

GAZDA Néhány ostorcsapás biztosan jót tenne.

GAZDA Egy kis ingás miatt inkább itt maradtok?

BOLDIZSÁR Zebulond, eredj már, ha inog, hadd ingjon!

ZEBULOND Persze, neked mindegy, a víz engem fojtson.

BOLDIZSÁR Nem lesz semmi bajod, húzd át a szekeret...

ZEBULOND Húznám, húznám, húznám, de nincs bennem akarat.

BOLDIZSÁR Azt akarod, durva legyek?

ZEBULOND Nem, inkább magamtól megyek. Inog a híd, hadd inogjon, leszakad, hát hadd szakadjon, megfulladok, had fulladjak, hősi halált hősként haljak. De most jut eszembe, el sem búcsúztam a gazdámtól. *(Visszatolat.)*

BOLDIZSÁR Mért jöttél már megint vissza?

ZEBULOND Feledékenység az oka, hogy nem búcsúztam el tőled.

BOLDIZSÁR Minek a búcsú? Nem méész messze. Ide csak, a túlsó partra. Egyet fordulsz, kész a fuvar, vár bennünket a túlsó part.

ZEBULOND Édes gazdám, a lelkemben a folyó fölött téged is átcipellek. Inog a híd, hadd inogjon. Elbúcsúztam, meghalhatok. Jaj, de vissza kell tolassak menten, nagyapónak nem üzentem. *Visszatolat*

GAZDA Ez a szamár, ez örület, letépem a saját fülem,

BOLDIZSÁR Mi az már megint, Zebulond? Megvolt a búcsú, vagy nem?

ZEBULOND Megvolt. De nagyapónak nem üzentem.

BOLDIZSÁR Zebulond, bolond szamár, a túlsó parton nem a világvége vár...

ZEBULOND Tudom, édes gazdám, Boldi, azért el kell búcsúzkodni. Üzenem a nagyapádnak, szerettem a répás házat, leginkább a háztetőt, a háztetőn meg éppen őt.

BOLDIZSÁR Megmondom, csak eredj már, húzd végre a szekeret hídon túlra, ha lehet.

GAZDA Sok bolondot láttam már, de szamárbán még ilyen? Soha. Indulj már, te szamárnak is ostoba!

BOLDIZSÁR Bocsásson meg, könyörgök, a szamaram ma csökönyös kissé-nagyon.

GAZDA Akkor forduljon, és vigye haza. Tűnjön el innen maga is, meg a szamara...

BOLDIZSÁR Nekem van egy jobb ötletem. Szégyellem, de a szamaramat átverem. Átcsalom a másik partra... de kellene hozzá valami, ami csalja. Mondjuk, talán étel. Széna, szalma, talán zab...

GAZDA Zab. Az akad. Az egyik kosárban néhány maroknyi.

ZEBULOND Zab, ha lesz hát jót zabálok. Ez az ötlet boldizsáros. Zabálok és haladunk, itt hagyjuk a limlomikat, uccu neki, vesd el magad, meg sem állunk túlpartig.

Otthagyják a szekeret a híd közepén, és tovább indulnak

GAZDA Menjenek már! Húzd a kocsit, bolond szamár.

ZEBULOND Jól van, Boldi, megvezettük. Kis bolondom, a fickót bolonddá tettük.

GAZDA Mennek a hídon ketten. Egy szamár és egy ember. Valami mégse stimmel. Ez meg mi lehet? Itt veszttem el az eszemet! Miért oldanak mindketten kereket? Átvertetek, gyerekek! Átmentek, és még hídpénzt se fizettek! Mit kezdjek egy megrakott szekérrel? Se előre, se hátra! Mozdítanám, nem mozdul. Ráfizettem cudarul.

8. jelenet – a nagyvárosban

ZEBULOND Végre a város!

BOLDIZSÁR „Város tornyán a hold fészkel,
a nagy toronyból indul útra, fel a magas égbe éjjel,
s a magasból – így mondták-- vissza a hajnali kékbe... „

ZEBULOND Nagyapád, csak mesél, mesél...közben kúpcserépen él.

BOLDIZSÁR Keressünk egy templomot, amelyik tornyán hordja a holdat.

ZEBULOND Inkább nézd ott, azt a tornyot! Bámulatosan nagy, az égbe felér.

BOLDIZSÁR Az nem templomtorny. De látványa költemény.

RENDŐR Az az Eiffel! Nyomban kelj fel!

BOLDIZSÁR Hú, de komoly – rendőr! Szót kell fogadnunk helyből...

RENDŐR Szabálysértés fennforgása, megszegted a szabályt, behoztad a városba a számárt.

BOLDIZSÁR Hosszú út áll mögöttünk, visszavezethető ezer okra...

RENDŐR Füttyülök a drámátokra! Van papiros? Lássam! Hivatalos holmi. Amit a jegyzőkönyvhöz tudok majd csatolni.

BOLDIZSÁR Minden okmány a sublótban...

RENDŐR Hát a sublót hol van?

BOLDIZSÁR Ott, hol hagytam, a tisztaszobában.

RENDŐR Tisztaszoba? Ne hagyj már homályban!

BOLDIZSÁR A falunk szélén. Ahol a háztetőn üldögél az én jó nagyapám és répát ropogtat.

RENDŐR Mit nekem e zordon falusi életkép! Papírokat! Első a kötelesség!

BOLDIZSÁR Megszöktem otthonról.

RENDŐR Fokozódó helyzet. Leadlak valami menhelynek.

BOLDIZSÁR Én csak az anyámhoz akarok menni.

RENDŐR Utca? Hátszám mennyi?

BOLDIZSÁR Fent lakik egy torony tetején.

RENDŐR Nem szúrja a hegye? Hogy bírja a szegény?

BOLDIZSÁR Nem, mert ő nem épp a csúcson üldögél.

RENDŐR Hogyha nem ott, akkor hol? Ezt mondd el, legény!

BOLDIZSÁR Úgysem hiszi el, de mondom. Az én jó anyám fent lakik a Holdon.

RENDŐR Tréfás kedvedben vagy... de értem a tréfát. Anyád holdon lakik.
Nagyapád meg répát rágcsál egy háztetőn. Különös egy család. Te pedig városba hozod be szamarát.

BOLDIZSÁR Csak az éjre várunk. Azután elmegyünk. Én majd fel a Holdba... Eltűnünk reggelre... nyom nem marad utánunk.

RENDŐR Fel a Holdba. Értem. Nem értem. Na, rendben, most az egyszer... de ne találjalak itt benneteket reggel!

A rendőr odébb áll

BOLDIZSÁR Hú Zebulond!

ZEBULOND Hú!

BOLDIZSÁR Hogy mondta? Tejfel?

ZEBULOND Én inkább úgy emlékszem, az a neve, Keljfel.

BOLDIZSÁR Az a torony? De hol a templom?

ZEBULOND Torony az is. Ha nem templom sem gond.

BOLDIZSÁR Sötétedik, nem találunk oda. Elmegyünk mellette... S nem leljük meg már soha...

UTCAI LÁMPA Világítok nektek... Én vagyok a hold.

BOLDIZSÁR De hirtelen jelentél meg az égen!

ZEBULOND Alacsonyabban jár most, mint megszokhattuk régen...

BOLDIZSÁR Anyámat keresem...

UTCAI LÁMPA Anyádat? Csak gyertek utánam.

BOLDIZSÁR Megyünk, ahova mondd...

ZEBULOND Már lejártam a lábam.

BOLDIZSÁR És mondd csak, a torony hegyébe mikor ülsz?

UTCAI LÁMPA Ja, hogy a hegyébe... miféle toronynak... amúgy meg, jó hogy szólsz... a végén még elfelejtettem volna. Megyünk toronyiránt...

ZEBULOND De a torony amott van...

UTCAI LÁMPA Azt te csak úgy látod.

ZEBULOND És az a másik hold? Ne mondd, hogy csak álom...

BOLDIZSÁR Tényleg, még egy hold van odafent az égen. Ki látott már ilyet? Két holdat egy éjben!

UTCAI LÁMPA Még nincs éjjel, te mafla, alkonyat van. Mármost, csak utcai lámpa, ami ott világol. Anyádhoz akarsz eljutni? Kövess, kis csavargó, szót kell fogadni.

Elindulnak, keringenek, egyszerre megint eléjük kerül a rendőr

RENDŐR Világosan feltérképezem az ábrát. Elcsábítottatok egy utcai lámpát.

BOLDIZSÁR Utcai lámpát? De hisz ez a hold!

RENDŐR Tisztára a hold. Amin anyád lovagol. Csak csavargó e lámpa, le is tartóztatom.

BOLDIZSÁR Hát nem a hold? Tényleg csak egy csavargó lámpa?

RENDŐR Nagyon veszélyes idegenekre, főleg a turistákra. Ide-oda kószál, az embereket rossz helyekre csalja, azután sorsukra hagyja őket.

BOLDIZSÁR Milyen szerencse, hogy önt hozta a sors megint utunkba.

RENDŐR Azt hogy hol kell lenni, egy jó rendőr mindig tudja.

ZEBULOND Kérdezd meg tőle a Keljfel-tornyot!

BOLDIZSÁR Akkor most, hogy jóba lettünk, megmondaná, a Tejfel-torony felé melyik irányt vesszük?

RENDŐR Két sarok előre, egy sarok balra, egy sarok jobbra, két sarok előre. Te pedig kis csalfa lámpa, jössz velem az órszobára... te kis dőre...

BOLDIZSÁR Mennyi minden csalfa... és én mindent elhiszek! Nem való e világ nekem, elhiszed? Hú, a Hold már régen felkelt! Induljunk, keressük a Tejfelt!

ZEBULOND Való, siessünk, mert a sok felhő minden holdat felfal.

Mennek az Eiffel-torony irányába.

BOLDIZSÁR Két sarok előre, egy sarok balra, egy sarok jobbra, két sarok előre. Elértünk a torony elé. No, Zebulond, nyomás fölfelé!

ZEBULOND Hogy én erre... hogy erre fel... már a gondolattól a víz kiver...

BOLDIZSÁR Fel kell vinned! E sok lépcsőhöz az én lábam kevés.

ZEBULOND Kevés? Megáll bennem a maradék ész.

BOLDIZSÁR Egyedül nem tudok felmenni. Itt állunk végre a Hold alatt... s most kiderül, ketten se vagyunk semmi? Nélküled nem tudok anyámhoz felmenni.

ZEBULOND Megátalkodott vagy. Kár, hogy nem verhetlek orrba. Rendben, feladtam... Menjünk fel a toronyba. Tériszonyom van. A lábam inog... ilyen toronyhoz egy számár kevés...

BOLDIZSÁR Most mutassa meg a komám, milyen legény!

ZEBULOND Mutatnám, mutatnám, kis bolondom én... de mit keres egy számár a torony tetején?

BOLDIZSÁR Csak odáig gyere. Tovább egyedül megyek én.

ZEBULOND Hova, tovább?

BOLDIZSÁR Anyámhoz a holdba... Te vissza, a földre. Vissza nagyapámhoz... mindketten... fogd fel... örökre.

Nagy erőlködések közepette felkapaszkodnak a toronyra, amelyhez lassan közeledik a Hold.

ZEBULOND És most mi lesz?

BOLDIZSÁR Amit mondtam. Elválunk. Az ember ilyenkor búcsúzkodni kezd.

ZEBULOND A számár meg könnyezni. Bolond Zebulond, ne szepegj!

BOLDIZSÁR Nagypának mondd meg...
ZEBULOND Na, az a beszéd sem lesz könnyed...
BOLDIZSÁR Anyámnak a holdon van egy holdnyi földje... azt művelgetem majd...
ZEBULOND Én meg majd a kertbe' vetek, meg aratok, helyetted, te hűtlen...
BOLDIZSÁR Értsd meg jó Zebulond, el kell mennem innen...
ZEBULOND Menj már, s találj rá végre anyádra!

A Hold egészen közel ér a toronyhoz, Boldizsár átlép rá. A Hold azonnal távolodni kezd a torony tetejétől.

ZEBULOND Itt maradtam egyedül. Szamár a torony tetején. Különös egy helyzet. De hát, nem vagyok különös én... is? Zebulond, a bolond szamár. Boldizsár már jól van. Megviszem a hírét répás nagypónak. Azután meg alszom legalább egy hetet. Nincs gazdám, ki abajgasson. Most már mindent lehet! De mi van velem? Mitől ilyen nehéz a szívem? Miért akarom folyton a holdat nézni?
Ebbe bele fogok még jobban bolondulni...

KAR *Ne nézz a Holdra fel, szamár,
ne nézz, mert neked az megárt!
Szemedet a földre függeszd,
szamár vagy, ezért se csüggedj!*

*A Holdon csak lelkek laknak,
lebegnek, ezüstből vannak,
hajnalig eldalolgatnak,
nappal meg felhőket varrnak.*

*Hagyd azt, ki a Holdban boldog
Zebulond, a földön ballagj
s ordibálj tovább!*

vége -